

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio IV. De Effectibus Excommunicationis majoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

Q U Æ S T I O I V.

De Effectibus Excommunicationis Majoris.

UNicus est effectus majoris excommunicationis, videlicet totalis privatio Ecclesiasticae communicationis, juxta explicationem art. i. traditam. Verum quia pluribus diversis bonis tam Spiritualibus, quam temporalibus privatur fidelis per excommunicationem, ideo per respectum ad illa plures effectus distingui solent majoris excommunicationis tam immediati, & proximi, quam mediati, seu remoti; qui omnes varie a Variis enumerantur. Examinabimus primo, Quinam dicantur effectus Excommunicationis proximi, quinam remoti? Deinde de singulis effectibus immediatis seorsim agemus.

ARTICULUS I.

De Effectibus immediatis, ac remotis Excommunicationis.

I. Effectus Excommunicationis immediati, & proximi undecim solent enumerari.

II. Quatuor ex his ad communicationem spirituales spectant primario; tres autem secundario, utpote spectantes ad Beneficia, & rescripta Apostolica.

III. Reliqui quatuor spectant ad politicam, & temporalem participationem.

IV. Effectus vero remoti, & mediati sunt sex alii, qui recensentur.

I. **Q**uaritur primo; Quinam sint effectus excommunicationis immediati, & proximi?

Respondeo, posse ad hos undecim reduci. Primus est privare excommunicatum communibus Ecclesiae suffragiis. Secundus privare participatione Sacramentorum tam activa, quam passiva. Tertius privare divinis officiis, Ecclesiastica sepultura, & aliis rebus sacris. Quartus, quod Ecclesia-

sticam personas suspendat tam ab officio, quam a beneficio, ita ut impediat juxta aliquos Doctores non solum acquisitionem domini proventuum Ecclesiasticorum, sed etiam eorum administrationem. Quintus, quod reddat personam non solum incapacem, & ineligibilem ad Beneficia Ecclesiastica, sed etiam inhabilem ad alios eligendos ad hujusmodi beneficia. Sextus, quod privet excommunicatum quolibet usu jurisdictionis tam in foro Sacramentali, quam in foro externo non solum Ecclesiastico, sed etiam (ut probabilius Doctores docent) seculari; unde si Princeps excommunicetur, absoluti maneant subditi a fidelitate illi prestanda, etiamsi juramento firmata sit. Septimus, quod excludatur excommunicatus ab omnibus actibus forensibus, excepta solum sui defensione, ita ut in judicio non possit esse Actor, neque Testis, neque Advocatus, neque Procurator, neque Tabelio, &c. Octavus, quod etiam prohibeatur, ne ad dignitates temporales, aut ad officia, & ministeria publica assumatur, videlicet Judicis, Praetoris, Tutoris, Procuratoris, Curatoris, &c., quamvis non sit irrita talis

etc-

electio, seu assumptio, si jurisdictionem non includat. Nonus, quod illi pariter prohibeatur omnis humanus, & civilis contractus, necnon usus cujuslibet officii, seu ministerii publici, quod humanam communicationem requirat; quamvis nec sint invalida, quæ ab eo in hoc genere aguntur, nisi etiam jurisdictionem requirant. Decimus, quod privetur omni communicatione politica, & humana cum aliis fidelibus, ita ut non possit ab iis salutari, cum iis colloqui, &c. Ultimus, quod literæ Apostolica, seu Papæ rescripta in sui favorem impetrata ab excommunicato (etiam tolerato juxta communem contra Navar.) sint irrita, præterquam super excommunicationis, aut appellationis articulo.

II. Ex his aliqui effectus primario spectant ad spiritualem communicationem; aliqui secundario; & alii spectant ad communicationem temporalem, & politicam. Spectant primario ad spiritualem communicationem: Primo, privatio communium Ecclesiæ suffragiorum. Secundo, privatio participationis activæ, & passivæ Sacramentorum. Tertio, prohibitio, ne Ecclesiam ingrediatur excommunicatus, quando divina officia celebrantur, & ne donetur Ecclesiastica sepultura. Quarto, prohibitio, ne cum fidelibus in divinis communicet.

Spectant vero secundario ad communicationem spiritualem: Primo, suspensio ab officio, & beneficio. Secundo, quod excommunicatus sit incapax, & ineligibilis ad beneficia Ecclesiastica, nec possit alios ad ea eligere. Tertio, quod sit incapax ad obtinenda rescripta a Sede Apostolica. Huc etiam spectant duo illi effectus excommunicationis remoti, videlicet, & quod Clericus excommunicatus, si exerceat officium alicujus Ordinis Sacri, fiat irregularis; & quod excom-

municatus quicumque, si per annum in excommunicatione persistat, sit suspectus de hæresi, & aliis pœnis puniri debeat.

III. Demum ad temporalem, & politicam participationem spectant: Primo, quod excommunicatus privetur usu cujuscumque jurisdictionis. Secundo, quod excludatur ab omnibus actibus forensibus, præterquam ob propriam defensionem. Tertio, quod repellatur ab omnibus dignitatibus, & officiis temporalibus. Quarto, quod privetur omni humana, & politica communicatione cum fidelibus.

IV. Quæritur secundo; Quinam sint præcipui effectus mediati excommunicationis?

Respondeo; Primus est, quod excommunicationem minorem incurrat illicite communicans cum excommunicato, & in aliquibus casibus incurrat excommunicationem majorem, ut diximus art. 3. Secundus, quod pœnam irregularitatis incurrat Clericus excommunicatus, qui solemniter, & ut minister Ecclesiæ exercet officium ordinis Sacri, quem habet, ex cap. *Is qui, de sententia excommunicationis in 6.* Tertius, quod pœnam suspensionis incurrat, qui excommunicatus ob percussorem Clerici Ordines suscipit, ex cap. *Cum illorum, de sententia excommunicationis.* Quartus, quod incurrat privationem beneficii, quod forte habet, qui excommunicatus in contumacia perseverat per triennium. Quintus, quod qui in excommunicatione obdurato animo per annum perseverat, sit suspectus de hæresi, & ut talis possit puniri, ex Trident. sess. 24. cap. 3.; Videtur enim contemnere Ecclesiæ claves, suffragia, & Sacramenta; unde fit de hæresi suspectus, suspicione tamen levi; ut proinde purgare se teneatur, & nisi id faciat, habeatur pro convicto: Si tamen perseveret per annum, non obdurato

animo, sed ex impotentia, aut ignorantia, non est suspectus de hæresi. Si demum per aliquod tempus infra annum obdurato animo perseveret, puniendus est aliqua temporali pœna, ut docet Covarr. cum aliis. Ultimus effectus remotus est infamia, ex cap. *Infamis, quest. I.*; ubi Stephanus Papa inter personas, quæ secundum Canones habentur infames, enumerat excommunicatos. Sed de effectibus immediatis sigillatim agendum.

ARTICULUS II.

De Primo Excommunicationis effectu, qui est privare hominem suffragiis communibus.

- I. *Non privatur excommunicatus suffragiis, seu subsidiis spiritualibus, quæ habentur a Christo Domino per missæ Sacrificium, aut quæ ab aliquo fidei habentur, in quantum est persona particularis, sed solum iis, quæ habentur ab Ecclesia, dum publice orat, Sacrificium offert, & Indulgentias largitur.*
- II. *Minister Ecclesie, in quantum est persona publica, illicite simul, & invalide offert pro excommunicato Sacrificium, ac orationes, aut Indulgentias dispensat; valide tamen, & licite in quantum est persona privata pro eodem orat, ac offert actionem ipsam sacrificandi, prout pendet a merito privato operantis.*
- III. *Fructus Sacrificii ex opere operato valide, sed illicite pro eo offertur a Sacerdote in quantum Christi ministro. Tres quippe veluti personas Sacerdos representat.*
- IV. *Cur Ecclesia die Parasceves pro hæreticis, & pro non baptizatis oret?*
- V. *Probabilius etiam in divinis licet*

tum est cum excommunicato tolerato communicare.

VI. *At probabilius nullatenus licitum est publicas preces pro excommunicatis contritis offerre.*

I. **Q**uæritur primo; Quid sit, excommunicatum privari communibus Ecclesiæ suffragiis?

Respondeo, suffragia nihil aliud esse, quam spiritualia quædam subsidia, quibus fideles tam vivi, quam defuncti juvantur, sive quoad satisfactionem pro pœna temporali, sive quoad meritum de congruo, seu impetrationem aliquorum bonorum vel spiritualium, vel quæ ad spiritualia conferunt. Triplex autem in Ecclesia datur suffragium, seu spirituale subsidium. Primum est a Christo Domino pro nobis offerente Sacrificium missæ ministerio Sacerdotis. Secundum est ab Ecclesia, quæ per suos ministros publice orat, Sacrificium offert, & de thesauro Ecclesiæ satisfactiones dispensat, ut diximus cum de Indulgentiis. Tertium est a quolibet fidei, in quantum persona particularis est; sæpe enim unus pro altero orat, suasque satisfactiones pro illo offert.

Certum est nunc, subsidio spirituali primi, & tertii generis non privari excommunicatum, cum ea non sint Ecclesiæ suffragia; Etenim independenter a qualibet dispositione Ecclesiæ & Christus Dominus offert pro nobis suum Sacrificium ministerio Sacerdotis, & quilibet offerre potest pro altero suas orationes, & satisfactiones Deo; Unde subsidium primi generis, licet sit suffragium commune, non est tamen commune suffragium Ecclesiæ; subsidium vero tertii generis est suffragium privatum; Quare solum subsidium secundi generis dicitur suffragium Ecclesiæ commune, & hoc tantum privatur excommunicatus;

tus; Unde non potest Ecclesia per suos ministros publice pro excommunicatis orare, nec pro iis Sacrificium offerre, aut indulgentias dispensare; ut communiter docent, ex cap. *A nobis, de sententia excommunicationis.*

II. Notandum hic primo, quod si minister Ecclesie in quantum talis velit pro excommunicato publicas orationes, aut indulgentias applicare, illicite simul, & invalide operabitur; sicut si servus divitias domini dispensaret in personas a domino exclusas, nullum jus transferret in illas, & invalida esset dispensatio. Si tamen minister Ecclesie non in quantum minister, sed ut persona privata pro excommunicato oret, aut recitet pro illo divinum officium, & licite, & valide operabitur, ita ut illi prodesse possint orationes privatae.

III. Notandum secundo circa sacrificium ex Con., Bonac., Escobar, quod si Sacerdos offerat pro excommunicato actionem ipsam sacrificandi, prout pendet a merito privato operantis, licite, & valide operabitur, & poterit excommunicato prodesse; non secus ac si alia persona privata, qua eidem Sacrificio circumstant, privatim pro eo oret. Si vero offerat Sacrificium pro excommunicato, in quantum est minister Ecclesie, illicite, & invalide, ut diximus, operabitur; hoc est nihil proderit Sacrificium excommunicato quoad impetrationem, cum Ecclesia non intendat pro illo orare. Si demum velit applicare excommunicato fructum Sacrificii, qui habetur ex opere operato, illicite, sed valide operatur. Illicite quidem, quia id ageret ut Christi minister dispensando fructum Sacrificii; atque adeo ageret tanquam persona publica, non privata; Ageret tamen valide, quia non applicat Sacrificium ut minister Ec-

clesiae, sed ut minister Christi, ex cuius, & non Ecclesiae institutione confertur fructus ex opere operato. Itaque in Sacerdote tres veluti personae considerari possunt. Prima Christi Domini, quam representat, & cuius est minister. Secunda Ecclesiae, cuius est etiam minister. Tertia privata: Neque in persona Christi, neque in persona Ecclesiae potest Sacerdos pro excommunicatis orare; licet enim Christus Dominus possit ad libitum offerre Patri pro quolibet suum Sacrificium, non potest tamen ejus minister, in quantum minister est, sed solum in quantum persona privata; sicut quilibet ex astantibus, de quibus in Canone dicitur: *Qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis.* Unde habes, in hoc differre Sacrificium a publico ministro oblatum nomine Christi, aut Ecclesiae, ab eodem oblato nomine privato ipsius Sacerdotis; quod offerens nomine Christi, aut Ecclesiae sustinet personam publicam, & offert illud secundum valorem operis operati: Contra vero, si offerat nomine proprio, sustinet personam privatam, & offert illud secundum valorem operis operantis. Ubi demum advertite cum Bonac., quod orationes privatae, & quodcumque offertur secundum valorem operis operantis perdunt valorem ab indignitate, seu a peccato mortali offerentis: Secus vero orationes publicae, & quodcumque offertur secundum valorem operis operati; quia universim non solum habent valorem ab ipso orante, & offerente, sed etiam ab Ecclesia, vel Christo Domino, cuius nomine offeruntur.

IV. Oppones: Ecclesia in die Parasceves orat publice pro haereticis, & Schismaticis, qui absque dubio sunt excommunicati, quamvis tolerati: ergo falsum est, quod non possimus pro excommunicatis publice orare.

Re-

Respondent aliqui cum Sylvest., Covarr., & aliis, licitum esse orationes publicas, & sacrificium offerre pro excommunicatis in genere, quia non applicantur illis in tali casu bona opera Ecclesiae, ut profint illis etiam perseverantibus in excommunicatione, sed ut ab excommunicatione liberentur, & ad Ecclesiam, a qua fuerunt praecisi, confugiant. Alii respondent, licitum esse publicas preces, & sacrificium offerre pro excommunicatis toleratis, quod infra examinabimus. Communior tamen, & verior sententia docet cum Pal., & Avil., velle Ecclesiam die solum Parasceves publicam illam orationem fieri pro haereticis, necnon aliam pro non baptizatis, ut ostendat passionem Christi Domini, quae eo die representatur, quantum est ex se, esse pro omnibus; & ut ipsa Christum imitetur, qui tempore suae passionis oravit pro inimicis; Unde alio die pro iis publice orare non licet neque in particulari, neque in generali, nec ut ab excommunicatione liberentur; hoc enim esset directe pro illis orare, quod est illicitum. Licitum tamen est indirecete pro illis publice orare, & sacrificium offerre, petendo scilicet a Deo extirpationem haesum, exaltationem Sanctae Matris Ecclesiae, & fidei dilatationem.

V. Queritur secundo; An saltem pro excommunicato tolerato possint publice preces, & sacrificium offerri?

Respondent negative Suar., Avil., Bellarm., Vasq., Bonac.; quia Ecclesia excludit omnes excommunicatos ab huiusmodi suffragiis, & quantum est ex parte sua, tradit eos potestati demonis, ex 1. ad Timoth. 1. Praeterea Concil. Constant. solum ad vitanda scandala concessit communicationem externam cum excommunicatis toleratis, ut in audienda missa, in

recitando officio, non vero internam; cum in hujus privatione consistat ratio excommunicationis. Adde, quod Concil. expresse dixit, nihil concedere in favorem excommunicatorum; maximus autem esset favor excommunicatorum toleratorum, si possent pro iis fideles suffragia offerre.

Sed probabilior est sententia affirmativa, quam sequuntur Con., Henr., Hurt., Laym., Pal.; quia Concil. Constant. absolute concessit, ut possint fideles communicare, etiam in divinis, cum excommunicatis toleratis: ergo gratis limitatur ista concessio ad communicationem externam, & non internam per participationem suffragiorum. Praesertim quia hoc est proprie communicare in divinis, & talis communicatio in Ecclesia dicitur *Communio Sanctorum*; unde in Ecclesia idem est posse cum aliquo communicare, ac posse pro eo publicas orationes, & sacrificium offerre. Ad id, quod objicitur, respondeo, quod sicuti dum permittit Ecclesia communicationem civilem cum excommunicatis toleratis, favet illis tantum indirecete, sed favet fidelibus directe; ita pariter dum permittit communicationem in divinis, non favet excommunicatis directe, siquidem non possunt a nobis petere huiusmodi suffragia; sed favet illis indirecete concedendo fidelibus, ut possint pro illis orare; sic enim magis vitatur omne scandalum, & tollitur omnis scrupulus; quod intendit Concilium.

Dices; in *Clement. 1., de Sepulchris* excommunicantur, qui scienter excommunicatum sepeliunt; ergo sicut quilibet excommunicatus, etiam toleratus, carere debet sepultura, ita etiam participatione suffragiorum Ecclesiae.

Respondeo cum Pal. disp. 2. punct. 6., Henr. lib. 13. cap. 2., & aliis, post Concil. Constant. id intelligendum

dum esse tantum de excommunicatis non toleratis; unde potest excommunicatus toleratus sepeliri in Ecclesia sine ulla culpa .

Hinc sequitur primo, quod si excommunicati tolerati sint dispositi, possit illis prodesse applicatio indulgentiarum, necnon fructus sacrificii, & orationis publicæ quoad valorem pendentem ex intentione Ecclesiæ; quia tamen excommunicatis non toleratis prodesse non possunt .

Sequitur secundo, posse nos licite pro hæreticorum reductione Sacrificium offerre, non solum indirecte, petendo extirpationem hæresum, & fidei dilatationem, sed etiam directe; cum hæretici sint excommunicati tolerati, ut notant Pal. num. 10., Bellarm. lib. 2. de Missa cap. 2.; Quamvis, ut advertit Laym., cavere debeat Sacerdos, ne contra Ecclesiæ morem hæreticos in missa nominet .

VI. Queritur tertio; An licitum sit preces publicas, & Sacrificium offerre pro excommunicatis contritis, per quos non stetit, ne ab excommunicatione fuerint absoluti?

Respondeo, Avil., Reginald., & alios affirmare; quamvis enim illicitum sit pro iis nominatim publice orare, non videtur tamen illicitum secreto pro iis Sacrificium offerre, & publice orare pro iis in generali; quia non videtur credible, quod pia Mater Ecclesia velit suffragiis suis privare eos, qui a contumacia recesserunt, & in Dei amicitiam sunt recepti. Communior tamen sententia negat cum Suar. disp. 9. sect. 3., Vasq., Con., Hurt., Bonac., quia quamvis potuisset Ecclesia eos non excludere, de facto tamen exclusit a participatione communium suffragiorum: Quod ex eo constat, tum quia in cap. *A nobis* non fit exceptio excommunicati contriti; tum etiam quia Innoc. III. in cap. *Sacro*, de *Sententia ex-*

communicationis negat esse publicas preces offerendas pro excommunicato defuncto, qui ante mortem signa contritionis exhibuit, & petiit absolutionem, antequam ab excommunicatione absolvetur. Et ratio a priori est, quia excommunicatio non tollitur contritione, sed absolutione; Quare sicut non potest excommunicatus contritus ante absolutionem occulte celebrare, aut Sacramenta recipere, ita nec potest Ecclesiæ suffragiis frui.

Dices: Finis excommunicationis est emendatio delinquentis; ergo cum reus per contritionem sit emendatus, cessat finis excommunicationis, & consequenter cessat excommunicatio, ejusque effectus.

Respondeo, cessante fine excommunicationis cessare debet excommunicatio eo modo, quo cessare potest, videlicet per absolutionem; unde hac non præmissa non cessat excommunicatio, nec ejus effectus.

Dices secundo, per contritionem excommunicatus evadit membrum vivum Ecclesiæ; ergo debet aliorum membrorum subsidis vegetari; non enim amplius est recisus ab aliis, nec debet haberi ut canis, cui non sit mittendus panis filiorum, ut notat Sayr., & Covarr.

Respondeo, quod quamvis per contritionem sit membrum vivum, est tamen adhuc recisus a corpore quoad participationem suffragiorum Ecclesiæ, donec absolvetur; Non est utique habendus tanquam canis; illi tamen non debetur panis filiorum, donec per absolutionem corpori Ecclesiæ iterum uniatur.

ARTICULUS III

De Secundo effectu, qui est privare excommunicatum participatione Sacramentorum.

- I. *Quandonam possit per accidens Excommunicatus recipere, & administrare Sacramenta?*
- II. *Num Excommunicatus vitandus post collatam moribundo in casu necessitatis absolutionem Sacramentalem possit etiam Eucharistiam, ac Extremam Unctionem ministrare?*
- III. *Valida sunt Sacramenta ab excommunicato collata, excepta Penitentia ab excommunicato vitando administrata extra casum necessitatis, nisi adsit error communis.*
- IV. *Excommunicatus ignorans suam excommunicationem, si bona fide accedat ad Sacramentum Penitentiae, valide illud suscipit.*
- V. *Irregularitatem incurrit excommunicatus, si Sacramenta administret, aut Sacrum Ordinem exerceat, etiamsi invalide ex defectu jurisdictionis Sacramentum Penitentiae administret.*
- VI. *Excommunicatus non peccat per hoc, quod die festo Missam non audiat; peccat vero per hoc, quod sacram Synaxim in Paschate non recipiat.*

I. Secundus effectus excommunicationis est Privatio tam activae, quam passivae participationis Sacramentorum; unde excommunicatus tam vitandus, quam toleratus illa nec administrare potest, nec recipere.

Quaeritur nunc primo; An possit excommunicatus aliquando licite recipere, aut administrare Sacramenta? Respondeo, posse aliquando per

accidens pluribus de causis; Verbi gratia, ratione ignorantiae, aut inadvertentiae; vel ad vitandum scandalum, aut grave aliud damnum sive proprium, sive alienum, sive spirituale, sive temporale, sive in fama, sive in bonis aliis; dummodo valide possint Sacramenta suscipi, aut conferri; Sicut valide omnia suscipi, & conferri possunt, excepto Sacramento Penitentiae, ut mox explicabimus. Unde fit, excommunicatum etiam vitandum posse licite in articulo mortis administrare moribundo Sacramenta, etiam Penitentiae, si alius minister desit; Neenon Parochum excommunicatum assistere matrimonio, vel alteri Sacerdoti licentiam conferre ad assistendum pro ipso in simili casu necessitatis, ut notat Hurt. disp. 4. diff. 2.

H. Dubium est; An excommunicatus vitandus, postquam dedit moribundo absolutionem Sacramentalem, possit illi ministrare Eucharistiam, & Extremam Unctionem?

Negat Hurt. loc. cit.; quia cessat ratio necessitatis proximi, qui non tenetur obedire praecepto divino de sumenda Eucharistia in articulo mortis, quando adest (ut in casu) legitimum impedimentum. Sed probabilius affirmant Suar. disp. 1. sect. 2., Pal., & alii; quia quamvis non sit in moribundo sacramentaliter absoluto necessitas sumendi Eucharistiam, aut Extremam Unctionem, est tamen major necessitas obediendi praecepto positivo Christi Domini de sumenda Eucharistia in articulo mortis, quam sit necessitas obediendi praecepto Ecclesiastico de non communicando cum excommunicato vitando; ergo potest ab isto suscipi Eucharistia; praesertim quia accidere potest, ut moribundus per absolutionem non sit justificatus, & per Eucharistiam bona fide susceptam justificetur, & sic salvetur. Et ob

ob hanc rationem tempore interdicti non solum permittitur moribundo Sacramentum baptismi, aut pœnitentiæ, sed etiam Eucharistiæ. Quia vero tempore interdicti non permittitur Extrema unctio, hinc Suar. putat loc. cit., quod excommunicatus vitandus non possit Extremam unctionem conferre moribundo, cui ministravit Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; possit tamen in defectum istorum Sacramentorum Extremam unctionem ministrare; quia probabile est, quod hoc Sacramentum conferat primam gratiam attrito putanti se non esse in mortali.

III. Quæritur secundo; An Sacramenta ab excommunicato suscepta, aut administrata sint invalida?

Respondeo, certum esse, quod sint valida sex alia Sacramenta præter Pœnitentiæ; quia posita eorum materia, & forma independentem a voluntate Ecclesiæ perficiuntur ex institutione Christi Domini. Poterat quidem Ecclesia invalidare Sacramentum matrimonii, invalidando contractum matrimoniale celebratum inter excommunicatos; sicut invalidavit matrimonium clandestinum; sed de facto noluit ipsum invalidare. Porro Sacramentum Pœnitentiæ, si ministratur ab excommunicato tolerato, est validum, quia hic non privatur jurisdictione; secus vero si ministratur a non tolerato, qui caret jurisdictione; Excipitur tamen casus extremæ necessitatis proximi; siquidem in articulo mortis ex Trident. confertur illi ab Ecclesia jurisdictione; sicuti etiam si ignoretur in aliquo loco ejus excommunicatio; tunc enim stante errore communi, ex Leg. *Barbarius*, propter commune bonum confertur pariter ab Ecclesia Sacerdoti excommunicato non tolerato jurisdictione.

IV. Dubium itaque solum est; An Sacramentum Pœnitentiæ valide reci-

Pars VIII.

piatur ab excommunicato ignorante suam excommunicationem, & bona fide ad illud accedente cum debita dispositione? Sylvest., Vasq. de Excommunication. dub. 4., Hurt. diff. 3. putant, invalide suscipi etiam ab excommunicato excommunicatione minore; quia in Sacerdote non habetur jurisdictione relate ad pœnitentem non absolutum ab excommunicatione. Sed verius Cajet. Avil., Suar. disp. 10. sect. 3. putant, valide suscipi ab excommunicato non prius absoluto bona fide ab excommunicatione etiam majore; quia in jure non irritantur Sacramenta ab excommunicato suscepta. Præterea excommunicatio pœnitentis non tollit Confessario suam jurisdictionem; cum non sit pœna confessarii, sed pœnitentis; ergo si non caret in tali casu Confessarius jurisdictione, validum erit Sacramentum Pœnitentiæ ab excommunicato susceptum, non præmissa absolute a censura bona fide.

V. Quæritur tertio; Quam pœnam incurrat excommunicatus illicite Sacramenta administrans?

Respondeo, præter culpam sacrilegii, incurrere pœnam irregularitatis, ex *Cap. ult. de Clerico ministrante*: Sicut etiam irregularitatem incurrit, si Sacrum Ordinem, quem habet, exerceat; puta si Diaconus solemniter cantet Euangelium. Quod si cantet Euangelium, quin sit Diaconus, irregularitatem non incurrit; Nec illam incurrit, si iustis de causis excusetur a culpa, aut ex probabili ratione putet, se non esse excommunicatum. In receptione vero Sacramenti excommunicatus nullam pœnam Ecclesiasticam incurrit, nisi sit excommunicatus ob percussorem Clerici; hic enim, si suscipiat Ordines, manet suspensus ab Ordine suscepto, ex *cap. Cum illorum, de sententia Excommunicationis*.

Dubitatur; An irregularitatem incurrat excommunicatus vitandus, qui

N Sa-

Sacramentum Pœnitentiæ administrat? Negat Richard., quia cum careat jurisdictione, attentat tantum Sacramentum ministrare, sed re vera illud non administrat. Affirmat tamen Suar. disp. 2. sect. 3., & Pal.; quia irregularitas ista imponitur ob delictum fun- gentis, quantum est in se, potestate Ordinis; quod præstat, qui etiam invalide Sacramentum Pœnitentiæ admin- istraret: Aliter neque incurreret ir- regularitatem, quando ex indispositio- ne pœnitentis Sacramentum est nul- lum; quod nemo dixerit.

VI. Quæritur ultimo; Utrum excom- municatus peccet omitendo auditio- nem Sacri die festo, & annuam con- fessionem, & communionem in Pa- schate?

Respondeo cum Avil. 2. part. cap. 6. disp. 4., Medin. Navar., quod si eo fine negligat absolutionem, ne au- diat Missam, aut recipiat Sacramenta præcepta, procul dubio peccet mortaliter; Si vero sit negligens in pro- curanda absolutione, non tamen eo fine, non peccat non audiendo Mis- sam; peccat vero non suscipiendo in Paschate Sacramenta. Non peccat non audiendo Missam die festo, quia Ec- clesia non obligat impeditos; nec vi- detur homo obligatus se disponere ad audiendam Missam tollendo impedi- mentum censuræ; quia hæc dispositio censetur valde remota: Et idcirco non peccat contra præceptum audien- di Missam infirmus, qui negligens est in procuranda sanitate; aut qui sua culpa in vinculis detinetur, verbi gra- tia, non solvendo debita, ut docet Laym. cap. 2. de Excommunicatione: Contra vero peccat non suscipiendo in Paschate Sacramenta; quia præcep- ta confessionis, & communionis an- nuæ non sunt pure Ecclesiastica, ut præceptum audiendi Missam, sed sunt partim divina; unde quamvis Eccl- esia prohibeat excommunicato accede-

re ad Sacramenta, non tollit tamen obligationem juris divini de recipien- dis Sacramentis: Adde ex Laym., quod præceptum confessionis per se obligat ad mundandam conscientiam, & ad tollenda vincula tum peccato- rum, tum excommunicationis; ergo si excommunicatus negligat ea tolle- re, procul dubio peccat.

ARTICULUS IV.

De Tertio effectu, qui fert privato- nem Divinorum officiorum, Ec- clesiastica sepulturæ, & alia- rum rerum sacrarum.

I. *Quid veniat nomine divinorum offi- ciorum, quorum celebratio excom- municatis inhibetur? In recitatione privata Horarum nonnisi veniale est socium adhibere, & dicere, Do- minus vobiscum.*

II. *Etiam toleratis vetitum est Missam audire, aut ad illam cooperari dan- do stipendium; sed non toleratus eiiciendus est tempore divinorum of- ficio- rum. Quid si nequeat expelli?*

III. *Num prohibeatur excommunicatis ui rebus sacris?*

IV. *Celebrans coram excommunicato vi- tando quam pœnam incurrat?*

V. *Sepultura Ecclesiastica quibus ex- communicatis sit neganda?*

VI. *Num excommunicatio lata contra sepelientes excommunicatum in lo- co Sacro incurratur a sepeliensibus dumtaxat, an etiam a comitantibus, & a non impediensibus?*

I. **J**uxta tertium effectum excom- municationis prohibetur ex- communicatis, etiam toleratis, divi- na officia celebrare, aut iisdem inter- esse, ex Cap. *Nihil, de Sententia ex- communicat.* Nomine autem divino- rum officiorum veniunt omnes Sacre functiones, quæ ab Ecclesia publice, & so-

& solemniter fiunt, ut sunt Missæ Sacrificium, horæ Canonicae, & omnis publica oratio; Sicut etiam processio, benedictio Chrismatis, consecratio, & similes cæremonia, quæ ex Ecclesiæ, vel Christi Domini institutione a ministris ad id ordinatis solemniter fiunt: Et similiter comitari Sacram Eucharistiam, quando cum pompa defertur ad infirmos. Licitum tamen est excommunicatis ingredi Ecclesiam, & privatim orare, immo & concionem audire; non enim excluduntur ab ingressu Ecclesiæ, nisi quando divina celebrantur: Nec solum possunt, sed etiam tenentur satisfacere privatim o-neri, quod forte habebant recitandi horas Canonicas, ne commodum ex iniquitate reportent. Et ex Suar. disp. 12. sect. 2. veniale tantum esset adhibere socium in recitatione privata horarum, nisi quis ex aliqua necessitate etiam a veniali excusetur. Veniale etiam esset dicere, Dominus vobiscum, quamvis Avil., & Hurt. disp. 5. diff. 2. putent, ne veniale quidem peccatum esse; quia per hæc verba, Dominus vobiscum, non importatur communicatio cum aliis; Sicut nec per illa alia, Venite exultemus Domino; nam dicere absentibus, Dominus vobiscum, non est cum illis communicare, sed illis bene precari, quod non est illicitum.

II. Ex dictis sequitur, quod nullus excommunicatus, etiamsi toleratus, possit missam aut celebrare, aut audire; Immo si non toleratus interesse præsumat missæ, monendus est, ut discedat ex *Clem. Grav. de Sententia excomm.* Si tamen iustus discedere non pareat, novam excommunicationem incurrit, & sive per Clericos, sive per laicos expelli debet, absque tamen scandalo, & percussione. Quod si expelli nequeat, omnes alii recedere tenentur, ne cum illo communicent; & Sacerdos si Ca-

nonem, aut saltem, Qui pridie, inceperit, ut supra diximus, debet Missam cum solo ministro profequi usque ad sumptionem Calicis, & quæ reliqua sunt Missæ, in Sacristia peragere, si detur locus aptus; aliter omitat: Si vero canonem non inceperit, debet Missam inchoatam relinquere: Hoc autem, ut notavit Suar. disp. 12. sect. 1., & Hurt., intelligendum est de Missa, cui excommunicatus moraliter assistit; nam si sit in templo, non causa audiendi Missam, aut divinum officium, nec ad ea attendens, non est ejiciendus, quamvis physice ea audiat. Immo si assistat Missæ Altaris A, non vero altaris B, qui audiunt Missam altaris B, non tenentur illum ejicere, aut Missam relinquere. Eodem modo dum dicuntur Horæ Canonicae, aut sit Processio sollemnis, &c., si excommunicatus non toleratus non discedat, ejiciendus est, aut divinum officium, vel processio omitenda: Quamvis Leand. putet esse tantum veniale, secluso scandalo, audire Missam, aut in eadem Missa communicare cum excommunicato vitando.

III. Quæritur nunc primo; An etiam vetitum sit excommunicatis uti rebus Sacris, verbi gratia, templo, aqua lustrali, reliquiis, indulgentiis, orationibus ab Ecclesia institutis?

Respondeo cum Suar. disp. 12. sect. 3., distinguendum; Nam vel vult excommunicatus his uti intentione participandi fructus ab Ecclesia intentos, videlicet impetrationis, remissionis culpæ, vel poenæ, &c., & profecto non licet; nec, si his utatur, procedunt, ut supra diximus: Vel vult iis uti, quatenus deservire poterunt privata devotioni, venerationi, ac religioni; & sic licet: Sicut enim licet excommunicato manire se signo crucis, benedicere mensam, adorare Eucharistiam, imagines, &c., ita licitum

est uti aqua lustrali, ut ad Dei privatum cultum, & ad peccatorum dolorem excitetur: Quare non potest excommunicatus ejici e templo Sacro, nisi quando divina officia celebrantur. Circa indulgentias patet, quod non possit eas lucrari; cum a participatione thesauri Ecclesiae sit exclusus.

IV. Quæritur secundo; Quam pœnam incurrat Sacerdos celebrans coram excommunicato vitando?

Respondeo, incurrere solum excommunicationem minorem; si tamen Sacerdos sit exemptus a jurisdictione Ordinarii, incurrit etiam Interdictum ab ingressu Ecclesiae, ut notat Covarr. in Gap. *Alma Mater*, 1. part. §. 6. Irregularitas certe non incurritur, (ut notat Leand., & Pal. disp. 2. punct. 9.) nisi a Sacerdote excommunicato, qui auctoritate sua faceret alium coram se celebrare; quia per fictionem juris celebrare ipse censetur.

V. Circa Ecclesiasticam sepulturam certum est, excommunicatum vitandum sepeliri non posse in templo, nec in cœmeterio; imo neque in loco, ubi consuevit dici Missa, quamvis nulla alia benedictione sacro, ut notat Suar. sect. 4.; Unde graviter peccaret, qui excommunicatum vitandum in loco sacro sepeliret ante absolutionem, saltem in foro Sacramentali datam, etiamsi dederit ante mortem signa contritionis: Imo excommunicationem majorem incurreret, ex *Clement. I. de sepult.*, & Ecclesia remaneret polluta. Peccaret pariter, si Psalmos concineret, crucem deferret, &c. dum cadaver excommunicati vitandi deferretur ad sepulturam; quia hæc quædam communicatio est cum excommunicato, & quidam honor prohibitus illi dari. Communiter tamen Doctores docent contra Avil., hæc duntaxat in non toleratis locum habere; unde potest excommunicatus toleratus in Templo

sepeliri.

VI. Dubium est; Num excommunicationem majorem latam contra sepelientes excommunicatos in loco Sacro incurrant solum hi, qui cadaver propriis manibus in sepulturam intrudunt, & terra obruunt, an etiam qui illud deferunt ad sepulturam, & pompam funebrem comitantur? Navar., Avil., Cajet. putant, solum incurri ab iis, qui propriis manibus sepeliunt, eo quod pœnæ sint striete interpretandæ: Suar. tamen, & Con. docent comprehendere etiam eos, qui sepulturam procurant; quia isti etiam dicuntur sepelire: Reginald., & Ugolin. volunt comprehendere etiam non impediētes; Sylvest. comprehendere comitantes. Prima sententia videtur probabilior, aliæ etiam probabiles.

ARTICULUS V.

De Quarto, & Quinto effectu, qui ferunt suspensionem ab officio, & Beneficio, & inhabilitatem ad Beneficia Ecclesiastica.

I. *Excommunicatus etiam toleratus privatur Beneficio post excommunicationem obituro, nec potest fructus illius facere suos, quamvis sua excommunicationis sit ignarus.*

II. *Num privetur etiam fructibus Beneficii ante excommunicationem obituro?*

III. *Num cujusvis Pensionis excommunicatus sit incapax?*

IV. *Probabilius invalide Beneficium tempore excommunicationis accipitur, qui ad illud ante censuram fuerat electus.*

V. *Collatio Beneficii facta tempore excommunicationis post absolutionem non revalidatur ipso facto.*

VI. *Quod dictum est de Excommunicato, dicendum etiam est de Suspensio, ac de personaliter Interdicto.*

I. Diximus juxta quartum, & quintum effectum, Ecclesiasticas personas per excommunicationem suspendi ab Officio, & Beneficio; & quemcumque excommunicatum esse inhabilem, ut eligatur, aut ut alios eligat ad Beneficia Ecclesiastica.

Quaritur nunc primo; An excommunicatio privet excommunicatum Beneficio, & fructibus ejus?

Respondeo, convenire Doctores in hoc, quod non privet excommunicatum beneficio jam obtento ante excommunicationem, sed solum privet beneficio post excommunicationem obtinendo; cum reddat excommunicatum beneficii incapacem: Et ratio est, quia cum excommunicatus non possit officium, & munus suum exercere, debuit Ecclesia irritare collationem beneficii illi factam; siquidem beneficium est propter officium: Idque verum est non solum de excommunicato vitando, sed etiam de tolerato, ut docent Suar., Sayr., Pal. disp. 2. punct. 8. contra Hurt. diff. 2. Etenim per *Extravag. Ad evitanda*, qua ceteris fidelibus permittitur communicare cum excommunicato tolerato, non intenditur ullus favor excommunicati, nec permittitur illi vicissim se in communicationem fidelium ingerere; atque adeo nec beneficium recipere, quod hujusmodi communicationem requirit. Et propter hanc rationem non solum irrita est collatio beneficii facta excommunicato, sed etiam electio, presentatio, nominatio, necnon resignatio, ac permutatio beneficii; cum prohibita sit excommunicato omnis communicatio cum fidelibus: Et quia nulliter beneficium reciperet, ideo ejus fructus non faceret suos, ut notant communiter cum Hurt., & Suar. disp. 13. sect. 1.; qui etiam docet propter eandem rationem excommunicatum inhabilem esse ad quascumque Ecclesiasti-

cas dignitates præter Papalem.

Addit etiam Con. disp. 14. dub. 9., quod acquisitio beneficii sit nulla, quamvis excommunicatus suæ excommunicationis sit ignarus. Et ratio est, quia quamvis ignorantia censura tollat culpam in acceptante beneficium, non tollit tamen inhabilitatem ad illud, ut communiter docent contra Navar. Utrum autem non solum passiva, sed etiam activa electio ad beneficia sit irrita? Dicemus art. sequent., esse irritam, si fiat ab excommunicato vitando, secus si a tolerato.

II. Dubium est; An qui incidit in excommunicationem, pro tempore, quo durat excommunicatio, privetur etiam fructibus beneficii ante excommunicationem obtenti?

Respondeo, tres in eo esse sententias; Prima affirmativa Suar., Tolet., Covarr. ex cap. *Pastoralis, de Appellat.*; ubi dicitur, quod *Proventus Ecclesiastici merito illi subtrahuntur, cui Ecclesia communicatio denegatur*. Secunda negativa Avil. cap. 6. disp. 6., Vasq. de Beneficiis cap. 3., quia talis poena nullo jure habetur expressa; etenim in cap. citat. *Pastoralis* sermo est de subtractione facienda a Judice per sententiam, non vero de privatione proventuum, quæ per ipsammet excommunicationem fiat. Tertia sententia est Navar. in Manual. cap. 25., ubi docet, in eo tantum casu privari fructibus beneficii excommunicatum, in quo negligens sit in procuranda absolutione, ita ut per ipsum stet, ne absolvatur.

Secunda opinio negativa videtur probabilior; Quare solum post Judicis sententiam fructibus beneficii spoliari debet; si tamen officium suum præstet, videlicet si Canonicus in occulta excommunicatione persistens choro intersit, si Cappellanus missas perfolvat, Parochus Sacramenta administret: Secus vero si culpabiliter offi-

officium suum omittat; tunc enim cum beneficium sit propter officium, ex naturali lege iustitiae ad restitutionem fructuum esset obligatus; non secus ac non excommunicatus, si ea, quae officii sui sunt, non praestet, ut notat Con. dub. 9., Bonac. Valsq. Unde fit, quod cum missa Cappellani excommunicati non proferat ei, cui applicatur, quoad valorem, quem habet ab Ecclesia, non potest talis Cappellanus celebrans retinere omnes fructus sacrificii; cum non adimpleat adaequate officium suum, ut recte observat idem Bonac. quaest. 2. punct. 4.

III. Quaeritur secundo; Utrum possit conferri excommunicato Pensio?

Respondeo ex Laym. part. 2. cap. 2., triplicem esse pensionem. Prima est spiritualis, quae confertur ob ministerium spirituale, puta Concionatori, Coadjutori, Parocho, &c. Secunda est temporalis, seu laica, quae etiam laicis conferri potest ob temporale aliquod obsequium praestitum, Verbi gratia, quia armis, aut alia ratione ipse pensionarius, aut majores sui Ecclesiae jura defenderunt. Tertia dicitur mixta, quae licet non conferatur ob ministerium spirituale, Clericis dumtaxat tamen conferri potest, sicut pensio spiritualis; confertur enim pensio mixta, verbi gratia Pastori, aut Curato seni, quando beneficium ipsius, cui nequit amplius infervere, datur alteri; Confertur etiam resignanti, aut permutanti beneficium.

His explicatis; Nonnulli apud Dian. in Summ. V. *Beneficium* cum Praeposito, Filliuc., & aliis docent, excommunicatum cujusvis pensionis esse capacem; quia solum incapax est beneficium; pensiones autem quamvis sint jus ad percipiendos fructus ex alieno beneficio, non sunt tamen in rigore beneficia; & idcirco pensionarius non tenetur recitare officium divinum, sed solum officium B. Virginis, ubi est

recepta constitutio Pii V.; ergo excommunicatus non est incapax pensionis. Alii vero docent, nullius pensionis esse capacem, propter styllum Romanae Curiae, & praxim Datariae; Communius tamen, & probabilius docent, pensionis spiritualis esse omnino incapax; quia sicut beneficium, ita pensio spiritualis datur propter officium spirituale; cum autem excommunicatus officium spirituale praestare non possit, nec potest tali pensione gaudere: Contra vero pensionis laicalis esse capacem, cum haec habeat rationem stipendii temporalis. Pensionis mixtae majus dubium est, an sit capax? Con. disp. 14. dub. 9. negat esse capacem; quia hujusmodi pensiones beneficiis succedunt; & ideo beneficiorum naturam debent imitari. Probabilius tamen est, quod sit capax tam excommunicatus, quam irregularis, propter declarationem Cardinalium adductam a Laym. loc. cit., & Suar. disp. 44.

IV. Quaeritur tertio; An electus ad beneficium ante excommunicationem, si tempore excommunicationis illud acceperit, valide acceperit?

Respondeo, Azor., Covar., Sayr., Garz. affirmare; quia jura ea solum irritant, per quae acquiritur jus ad beneficia; sed jus ad beneficia non acquiritur per acceptationem, sed solum per collationem beneficium; ergo sola acceptatio beneficium facta tempore excommunicationis non irritatur. Minor probatur, quia nemo sibi ipsi jus confert; ergo, cum acceptatio sit ab ipso acceptante, non potest acceptans per acceptationem suam acquirere jus ad beneficia; quare acceptatio est solum conditio essentialiter requisita, ut collatio beneficium tribuat jus ei, cui confertur.

Probabilius tamen Suar., Valsq., Hurt. disp. 6. diff. 3., Con. loc. cit. negant; quia cum Sacri Canonibus de-

clarent excommunicatum esse inhabilem ad acquirendum jus ad beneficia; & cum tale jus acquiratur per collationem, & acceptationem simul, sequitur, quod utraque pariter irritetur: Quamvis enim nemo sibi ipsi jus conferat; potest tamen per proprium actum acquiri jus in re; sicut acquiritur a donatario per acceptationem rei donata. Consonat quod dicitur in cap. *Si tibi absenti* 17., de *Præbendis*, videlicet per collationem solum acquiri jus ad rem; per acceptationem vero acquiri jus in re; ergo non acquiritur jus adæquatum per solam collationem, sed etiam per acceptationem; & consequenter cum jura irritent id, per quod acquiritur jus ad beneficia, tam collationem, quam acceptationem irritant?

V. Quæritur quarto; Utrum collatio beneficii facta alicui tempore excommunicationis statim post absolutionem revalidetur, an vero opus sit nova collatione post absolutionem, ut jus ad beneficium acquiratur?

Respondeo, tres esse hac in re Doctorum sententias. Prima Navar., & aliorum apud Sanch. de *matrim. disp.* 7. absolute affirmat revalidari; tum quia talis collatio valuit ex parte conferentis, & solum fuit invalida ex parte recipientis ob ipsius inhabilitatem: atqui per absolutionem tollitur inhabilitas; ergo collatio per absolutionem fit adæquate valida: Tum etiam quia voluntas collatoris censetur semper perseverare, donec revocetur; ergo cum etiam post absolutionem moraliter perseveret, non requiritur nova collatio, ut jus ad beneficium post absolutionem acquiratur.

Secunda sententia Panormit. apud eundem Sanch. docet, valere collationem posita absolutione, si Collator noverat vitium Collatarii; etenim cum in tali casu non censetur velle conferre invalide beneficium, cense-

tur illud conferre pro eo statu, in quo Collatarius non est inhabilis.

Tertia demum communissima cum Con. dub. 9., Pal., Hurt. disp. 6. diff. 3. tenet, nunquam revalidari priorem collationem; cum enim ab initio fuerit nulla, nequit per voluntatem conferentis quantumvis perseverantem fieri valida, nam solum perseverat voluntas illa, quæ ab initio fuit nulla; atque adeo sicut initio nihil effecit ob incapacitatem subjecti, ita nihil tunc potest efficere, quamvis subjectum sit capax.

Neque dicas; Per absolutionem tolli inhabilitatem subjecti; ergo collatio validatur: Etenim ad valorem collationis nihil aliud requiritur, quam habitas subjecti, quæ post absolutionem jam habetur.

Nam concessio antecedente, nego consequentiam. Ad probationem distinguo antecedens; Ad valorem collationis, quæ de novo fiat, tantum requiritur habitas subjecti, concedo; ad valorem collationis factæ tempore inhabilitatis, nego antecedens, & consequentiam.

VI. Quæ diximus de excommunicato quoad imperationem beneficii æque militant de suspensio, & de personaliter interdicto, ut observant Azor., Ugolin., Pal. disp. 3. punct. 10. ex Gloss. cap. *Dilectus*, de *Consuetudine*. Ratio est, quia ideo collatio beneficii facta excommunicato irritatur, quia hic incapax est officium exercendi; atqui eandem incapacitatem habet suspensus, & personaliter interdictus; ergo idem de his omnibus hac in re sentiendum.

ARTICULUS VI.

De Sexto effectu, qui est Privatio jurisdictionis.

- I. *Quinam dicantur actus jurisdictionis, qui prohibentur excommunicato vitando, necnon tolerato, nisi fuerit hic a fidelibus requisitus?*
- II. *Actus jurisdictionis, qui a tolerato non requisito exercentur, illiciti sunt post Concil. Constant., non invalidi; Possuntque a fidelibus per exceptionem repelli: Invalidi tamen sunt hujusmodi actus, si a vitando exercentur.*
- III. *Non irritantur tamen actus, qui non sunt jurisdictionis presse dicte, qualis est, quod Parochus Matrimonio assistat.*
- IV. *Probabilis sunt actus stricti jurisdictionales, atque adeo invalidi, si fiant ab excommunicato vitando, dare facultatem assistendi matrimonio, audiendi confessiones, administrandi Sacramenta, approbare Confessarios, & Concionatores, concedere dimissorias, & similes.*
- V. *Electio, & Collatio Beneficii est invalida, si fiat ab excommunicato vitando; secus vero si fiat a tolerato.*
- VI. *Presentatio pariter Ecclesiastica facta ab excommunicato vitando est invalida; est vero valida presentatio laica, quamvis ab Episcopo possit repelli.*
- VII. *Num possit Episcopus presentatum ab excommunicato vitando in Beneficio instituere.*
- VIII. *Institutio facta ab Episcopo vitando est invalida. Similiter concessio possessionis, quando talis Episcopus juridice aliquem in Beneficium intromittit.*
- IX. *Postulatio, & nominatio solemn*

est invalida, si fiat ab excommunicato vitando; secus vero simplex.

- X. *Resignatio beneficii libera valide fit ab Excommunicato vitando; non tamen in favorem Tertii.*

I. **A**ctus Jurisdictionis dicuntur, exempli gratia, legem ferre, precipere, dispensare, judicium ferre tam in foro conscientiae, quam in contentioso, dare licentiam ad minus aliquod Ecclesiasticum exercendum, indulgentias concedere, delegare jurisdictionem, & alii hujusmodi; Qui omnes actus cuilibet excommunicato etiam tolerato sunt saltem illiciti, ex cap. *Ad probandum*, de sententia, & re judicata: Quare nisi paritas materiae, aut inconsideratio excuset, peccat graviter excommunicatus hujusmodi actus exercendo, ut communiter docent cum Suar., Hurt. disp. 7. diff. 1.; quia talis communicatio cum fidelibus est praecipua communicatio, cum sit in rebus spiritualibus. Potest tamen licite eos exercere excommunicatus toleratus, si fuerit a fidelibus requisitus, ut diximus art. 2. cum Filliuc., Pal. disp. 2. punct. 13.; quia excommunicatus toleratus privatur tantum jurisdictione in proprium commodum, non vero in commodum fidelium. Utrum autem excommunicatus privetur non solum jurisdictione Ecclesiastica, sed etiam saeculari? Examinabimus art. sequent. cum de Judice saeculari.

II. Quæritur nunc primo; An praedicti actus jurisdictionis, si ab excommunicato tolerato exercentur, quando a fidelibus is non est requisitus, sint non solum illiciti, sed etiam invalidi?

Respondeo, quicquid sit, an essent validi ante Concilium Constantiense, in quo variani Doctores apud Suar. disp. 14. sect. 1., certum est, nunc non

non esse invalidos; quia cum Ecclesia post Constantiense permittat fidelibus communicationem cum hujusmodi excommunicatis, perinde ac si non essent excommunicati, consequenter relinquit iis jurisdictionem requisitam ad hujusmodi communicationem.

Hinc duo sequuntur. Primum est, posse fideles uti aliqua dispensatione, licentia, & facultate accepta ab excommunicato tolerato, exercere jurisdictionem ab ipso sibi delegatam, servare legem ab eo latam, illique obedire. Secundum est, posse a fidelibus omnes hujusmodi actus per excommunicationis exceptionem repellere, hoc est posse fideles excommunicato tolerato præcipienti, aut judicanti objicere suam excommunicationem, & sic ejus præceptum, seu sententiam eludere. Ratio est, quia quamvis fideles possint, non tamen tenentur cum excommunicatis toleratis communicare; Unde si legitimam, seu a jure approbatam exceptionem fideles adhibeant, possunt excommunicatorum toleratorum jurisdictionem vitare; ut communiter docent cum Suar., Less., Avil., Bonac. quæst. 2. punct. 1. Tenetur tamen excipiens intra octo dies excommunicationis speciem, & Auctorem probare; aliter exceptio est nulla, ex *Cap. 1. de Exception.*

Infertur ex dictis, quod excommunicatio lata ab excommunicato tolerato sit valida, (sicut etiam quælibet alia lex) nisi qui excommunicatur, excommunicationis exceptionem adhibeat, ut notat Con. dub. 10.: contra tamen excommunicatio lata ab excommunicato vitando sit omnino invalida, sicut etiam quælibet alia lex; cum careat iste usu jurisdictionis. Eodem modo facultas dispensandi in votis, administrandi Sacramentum penitentiae, ferendi leges, &c., concessa ab Episcopo excommunica-

Part VIII.

to tolerato est valida; Secus vero ab Episcopo vitando, necnon ab ejus Vicario, quamvis hic ab Episcopo ante excommunicationem acceperit jurisdictionem; Etenim unum, & idem Tribunal est Vicarii generalis, & Episcopi, nec datur appellatio a Vicario ad Episcopum; Unde sublata jurisdictione ab Episcopo sive per mortem, vel per excommunicationem, aut suspensionem, tollitur etiam a Vicario: Contra vero qui ab Episcopo vitando ante ejus excommunicationem habuit facultatem absolvendi, administrandi Sacramenta, dispensandi in votis, &c., potest ea uti, sicuti post mortem, ita etiam post excommunicationem Episcopi; quia hujusmodi gratiæ non expirant morte concedentis. Demum qui ante excommunicationem Episcopi delegatus est ad aliquam causam judicandam in foro contentioso, superveniente excommunicatione, per quam Episcopus sit vitandus, si res sit integra, hoc est si causa nondum est incepta, cessat in Delegato jurisdictione; secus vero si non sit integra, seu si causa jam inceperit, ut notat Suar. ex *cap. Gratum, de Officio Delegati.*

III. Adverte tamen ex Bonac. quæst. 2. punct. 5., excommunicatum vitandum privari dumtaxat usu jurisdictionis proprie dictæ; unde gesta ab excommunicato vitando, quæ non fiunt ex officio jurisdictionis proprie dictæ, non irritantur: Quare potest Parochus vitandus valide matrimonio assistere, cum hic non sit actus jurisdictionis: Similiter matrimonium ab excommunicato vitando celebratum validum est, etsi illicitum; quia est actus procedens a contrahente, tanquam a persona particulari, non secus ac contractus venditionis, emptionis, &c.; qui pariter validi sunt, quamvis peccet ex-

o

com-

communicatus ineundo illos absque necessitate. Solum invalidatur in cap. *Significasti* testamentum factum ab eo, qui excommunicatus fuit propter hæresim, vel propter percussionem Cardinalium.

IV. Dubium est; An sint actus jurisdictionis, atque adeo an sint validi, si ab excommunicato vitando fiant, approbare confessarios, & concionatores, dare facultatem audiendi confessiones, dare literas dimissorias; necnon a Parocho dari facultatem alteri assistendi matrimonio, administrandi suis subditis Sacramentum Baptismi, Extremæ Unctionis, Eucharistia, &c.

Respondeo, Sylvest. V. *Unctio* cum aliis negare universim eos esse actus jurisdictionis; atque adeo docet esse validos: Alii putant, valide tantum dari licentiam administrandi Baptismum, Eucharistiam, Confirmationem, & Extremam Unctionem, necnon assistendi Matrimonio; quia hi actus non requirunt jurisdictionem.

Sed Con. dub. 10. putat, omnia ista invalide ab excommunicato vitando concedi; quia quamvis baptizare, verbi gratia, & Eucharistiam administrare non sint actus jurisdictionis; at dare facultatem ad ista, actus est jurisdictionis; Sicuti quamvis egredi domo non sit actus jurisdictionis; at dare facultatem egrediendi domo, actus est jurisdictionis, & religiosi a Prælato, tanquam a Superiore, licentiam hanc petunt. Addit Con., omnino improbabile videri, quod dare alicui veniam audiendi confessiones, approbare Confessarium, & concionatorem, concedere dimissorias, & alia hujusmodi, non sint actus jurisdictionis: Etenim cum hæc fieri possint etiam ab Episcopo nondum Sacerdote, constat non esse actus Ordinis; & cum sint actus alicujus potestatis, remanet, ut sint a-

ctus jurisdictionis. At probabiliter Martinus Perez cum Hurt., & aliis docet, ut diximus in de Matrimonio, quod dare licentiam Sacerdoti, ut Matrimonio assistat, non sit actus jurisdictionis; quia hoc nihil aliud est, quam substituere, qui assistat loco ipsius Parochi, designando talem Sacerdotem; hæc autem designatio non est actus jurisdictionis, sicuti si Episcopus det facultatem audiendi confessiones ei, quem Titius designabit, talis designatio non est actus jurisdictionis.

V. Quæritur secundo; An electio ad beneficium, & ejusdem collatio facta ab excommunicato sit valida?

Respondeo, tam electionem ad beneficium, quam collationem illius factam ab excommunicato tolerato esse validam; a vitando vero factam esse invalidam. Ratio ex dictis est manifesta, quia solus excommunicatus vitandus privatur usu jurisdictionis; hujusmodi autem actus procul dubio sunt jurisdictionis. Ita communiter cum Hurt., Pal., Bona c.

Hinc fit, ut excommunicato, verbi gratia, uno Canonico, cui simul cum aliis Canonicis competit jus eligendi, invalida sit electio ab illo facta cum aliis, quando votum illius excommunicati est necessarium ad numerum sufficientem suffragiorum ad electionem requisitorum; quia talis suffragii nulla ratio habenda est, perinde ac si non interfuisset Canonicus excommunicatus, & soli non excommunicati legitime elegerint: At si eo præciso adhuc habetur sufficiens numerus suffragiorum ad electionem, Electio est valida, ex *Regul. 35. juris in 6. Utile non debet per inutile vitari*. Ita Suar. disp. 14. sect. 2., Con. dub. 10., Pal. Sola tamen electio Pontificis est valida, etiam si fiat a Cardinalibus excommunicatis, ex *Clement. Ne Romani, de election. in 6. Id.*

Idque ob gravissima inconvenientia, quæ sequerentur, si liceret electionem Papæ per oppositam Eligentium excommunicationem elidere, ut ponderat Suar.

Doctrinam hanc circa electionem putant aliqui cum Bonac. punct. 5. militare non solum in electione ad dignitatem Ecclesiasticam, sed etiam ad laicalem; Necnon in præsentatione jurispatronatus Ecclesiastici, quæ vim habet electionis, ut mox dicemus; Et multi etiam illam extendunt ad præsentationem factam a laico, vel a Clerico ratione sui patrimonii; quamvis hoc communius negetur apud eundem Bonac.

VI. Quaritur tertio; An sicut electio, & collatio beneficii, ita pariter præsentatio facta ab excommunicato vitando sit invalida?

Respondco, præsentationem aliam dici Ecclesiasticam, aliam laicam. Ecclesiastica fit a Clerico ratione alicujus jurispatronatus Ecclesiastici. Laica fit a laico, vel etiam a Clerico ex titulo patrimonii, aut jurispatronatus laicalis. Præterea per præsentationem præsentatus acquirit jus, ut beneficium sibi conferatur, si sit dignus; unde collator invalide illud conferret alteri non præsentato sine consensu Patroni; quia hoc fieret cum injuria talis Patroni.

His explicatis, Dico primo; Præsentatio Ecclesiastica facta ab excommunicato vitando est invalida, nullum tribuens præsentato jus ad beneficium. Ita communiter cum Suar. loc. citat., Con., Pal., Filliuc. Ratio est, quia præsentatio Ecclesiastica de se confert jus ad beneficium; nullus autem excommunicatus vitandus potest conferre valide jus ad beneficium; cum talis collatio juris sit usus jurisdictionis.

Dico secundo; Præsentatio laica facta ab excommunicato vitando non

est invalida; unde potest ejus intuitu valide conferri beneficium præsentato. Ita idem Pal., & alii: Ratio est, quia per præsentationem laicam non acquiritur a præsentato jus firmum ad beneficium; cum laicus non possit conferre jus ad beneficium; & ideo Patronus mutare potest, donec facta sit institutio, ut habetur in cap. *Cum autem, de jurepatronat.*, Ubi e contra præsentatio Ecclesiastica facta a clerico qua tali mutari non potest, eo quod per illam acquiratur jus firmum ad beneficium. Hinc est, quod præsentatio Ecclesiastica non differt substantialiter ab Electione; & consequenter utraque est invalida, si sit ab excommunicato vitando, cum utraque jus conferat ad beneficium. E contra præsentatio laica, sive hæc a laico fiat, sive a Clerico, juxta ea, quæ explicavimus.

Dico tertio; Quamvis præsentatio laica facta ab excommunicato sit valida, potest tamen ab institutore, seu ab Episcopo repelli. Ratio est, quia quamvis possit Episcopus valide illam admittere, & præsentatum in beneficio instituere, non tamen tenetur; cum non teneatur communicare cum præsentante excommunicato; Immo cum excommunicato vitando tenetur non communicare, ac proinde tenetur potius Laici præsentationem repellere, ut docent Garz., Suar., Hurt., Pal. disp. 2. punct. 13.; Nisi forte aliud exigat utilitas Ecclesiæ, sine cuius notabili detrimento beneficium diutius vacare non posset; tunc enim posset Episcopus sine peccato præsentationem admittere.

VII. Dico ultimo; Quamvis præsentatio Ecclesiastica facta a clerico excommunicato vitando sit invalida, potest tamen Episcopus valide præsentatum in beneficio instituere. Ita Con. dub. 10. cum Suar. Ratio est, quia nullo jure talis institutio irritatur:

tur: Quamvis enim praesentatio illa non tribuat ullum jus praesentato, valet tamen ad hoc, ut collatio fiat consentiente patrono, & consequenter non sit illi injuriosa; Peccat tamen Episcopus saltem venialiter ex Suar. acceptando talem praesentationem; quia non potest cum excommunicato vitando communicare, nisi utilitas Ecclesiae id postulet, ut diximus.

VIII. Quaritur quarto; An Institutio, & concessio possessionis facta ab Episcopo excommunicato vitando sit valida?

Respondeo circa Institutionem, non esse validam, ex cap. *Conquirente*, de *Officio Ordinarii* apud Henr. Ratio est, quia Institutio aequivalet collationi beneficii, unde requirit jurisdictionem, qua omnino privatus est Episcopus excommunicatus vitandus. Circa concessionem vero possessionis distinguendum est: siquidem si iudex Ecclesiasticus excommunicatus vitandus utatur sua jurisdictione ad intro-mittendum aliquem in possessionem sui beneficii, procul dubio talis concessio, seu intromissio est nulla; cum excommunicatus vitandus privetur Ecclesiastica jurisdictione: Si vero sine usu jurisdictionis fiat talis concessio, ut plerumque accidit; quamvis sit illicita, utpote ferens communicationem prohibitam cum tali excommunicato; non est tamen invalida; etenim per talem concessionem non confertur ullum jus, sed solum possessori datur, quod suum est.

IX. Quaritur quinto; An Postulatio facta ab excommunicato sit invalida, sicut etiam nominatio?

Respondeo explicando prius terminos. Postulatio est concursus Capituli facta petitio ejus, qui eligi non potest in Praelatum, ut in impedimento a Superiore dispensetur, puta in aetate, in natalibus, &c. Dividitur Postulatio in solemnem, & simplicem; Solemnis,

quae fit a duabus saltem partibus Capituli apud Praelatum, & tribuit Postulato jus, non secus ac electio, & confirmatio: Contra vero Postulatio simplex. Hoc posito, respondeo cum Suar. disp. 14. sect. 2., Postulationem solemnem factam ab excommunicato vitando esse invalidam, non vero simplicem; & idem dicendum de Nominatione, quae pariter in solemnem, & simplicem dividitur. Ratio doctrinae constat ex dictis; siquidem sola Postulatio, & Nominatio solemnis conferunt jus, atque adeo requirunt jurisdictionem, qua caret excommunicatus vitandus; utraque tamen tam postulatio, quam nominatio a tali excommunicato facta repelli potest ob rationes supra dictas, quia scilicet Episcopus non tenetur communicare cum excommunicatis; quamvis si ea acceptet, valide acceptet. Ita Suar.

X. Quaritur ultimo; An Resignatio beneficii facta ab excommunicato vitando sit valida?

Respondeo, dupliciter posse beneficium resignari in manibus Praelati. Primo simpliciter, hoc est ita ut Praelatus possit libere illud conferre, cui maluerit. Secundo in favorem tertii. Primam resignationem esse validam, si fiat ab excommunicato vitando, certum est apud Doctores; siquidem talis resignatio est pura cessio beneficii, quae & excommunicato expedit, & Ecclesiae. De secunda resignatione dubium est. Putant esse pariter validam Bonac. punct. 5., Pal. punct. 13.; quia per talem resignationem nullum jus confertur resignatario; etenim jus in beneficium totum manet penes resignantem, donec resignatarius provisorius sit a Pontifice. Negant tamen esse validam Covarr., Filliuc., Suar. disp. 14. sect. 2., eo quod resignans concurrat hoc modo ad collationem beneficii, designando personam, cui conferatur, & partici-

pan.

pando quandam praesentationis. Accedit, quod excommunicatus privatur omni usu sui beneficii; atqui resignatio est aliquis usus beneficii; ergo invalide illud resignat: Si tamen esset excommunicatus toleratus, valide illud resignaret, ob rationes supra dictas ex Suar.

ARTICULUS VII.

De reliquis Effectibus Excommunicationis.

- I. *Privatur etiam excommunicatus non solum civili communicatione, sed etiam forensi.*
- II. *Ecclesiastici Judicis excommunicati acta sunt invalida. Num etiam Judicis secularis?*
- III. *Similiter acta Arbitri constituti ad formam Judicis; non vero si tanquam vir prudens de consensu partium constituatur.*
- IV. *Quandonam excommunicatus possit esse Actor in judicio? Solum privatim potest a suo debitore petere, quod sibi debetur.*
- V. *S. in judicio sit reus involuntarius, ipotest semetipsum defendere tam per Procuratorem, quam per seipsum.*
- VI. *Tabellionis excommunicati acta valent, & fidem faciunt, nisi a partibus ille excipiat.*
- VII. *Testimonium Excommunicati quando sit validum?*
- VIII. *Advocatus, & Procurator, si sint vitandi, a iudice repellendi sunt; Si vero sint tolerati, possent munus suum exercere, si a partibus invitentur, & a Iudice non repellantur.*
- IX. *Graviter peccat qui ad dignitatem aliquam, quamvis jurisdictione carentem, promovet excommunicatum, etiam non toleratum. Invalide autem hic promovetur ad dignitatem Ecclesiasticam, cui sit*

annexa jurisdictio; & probabiliter etiam ad secularem.

- X. *Acta Tutoris, & Curatoris excommunicati vitandi num sint invalida?*
- XI. *Contractus civiles ratione publici officii ab excommunicato vitando celebrati sunt invalidi.*
- XII. *Quenam rescripta sunt irrita, si cedant in favorem excommunicati?*

I. **R**eliqui excommunicationis effectus reducuntur ad privationem communicationis Forensis, Civilis, & Politicæ, necnon ad annulationem rescriptorum. Circa communicationem Civilem prohibitam excommunicato abunde diximus art. 2. ostendendo in quibusnam excommunicati sint vitandi, & quando licea cum iis communicare.

Agendum nunc de communicatione forensi, ac de reliquis breviter. Et quoniam in foro judiciali concurrunt Judex, Actor, Reus, Notarius, seu Tabellio, Testis, Advocatus, & Procurator, de singulis inquirendum, an licite ea munia obeat excommunicatus? Deinde an valide ad officia, & ministeria publica Judicis, Gubernatoris, Principis, Prætoris, Curatoris, Tutoris, &c. assumatur; Tum an validi sint ejus contractus? Ac demum quænam rescripta in ejus favorem sint irrita?

II. Quaritur itaque primo; An acta Judicis excommunicati vitandi sint valida? Quod etiam quaritur de actis Arbitri.

Respondeo negative. Ita Con. dub. 2. cum communi. Et quidem de Iudice Ecclesiastico certum est ex cap. *Tantum, de Sententia, & re judicata*; siquidem privatur Judex Ecclesiasticus omni usu jurisdictionis. De Iudice Sæculari dubium est, an privetur statim usu jurisdictionis, & an ejus acta

acta sint invalida? Victor. docet, tunc privari, cum per annum in excommunicatione infortuerit. Communis tamen sententia tenet, etiam Judicem saecularem vitandum privari statim usu jurisdictionis, ejusque acta esse invalida, etiam si pars non excipiat. Probatur a Pal. punct. 14. tum ex communi sententia Doctorum; tum ex praxi, qua tam acta per Judicem Ecclesiasticum, quam per saecularem vitandum annullantur; Quamvis enim jura tantum loquantur de Judice Ecclesiastico; ex praxi tamen recepta extenditur etiam ad Saecularem.

III. Quae diximus de actis Judicis, dicas de actis Arbitri constituti ad formam Judicis, ex leg. 1. ff. de Arbitris; talis enim Arbitrator censetur Judex cum vera jurisdictione; unde pariter ejus acta invalida sunt: Secus vero dicendum de Arbitro, qui tanquam vir prudens de consensu partium sit constitutus. Ita Bonac. punct. 7. ex Filliuc., & Suar.

IV. Quæritur secundo; An possit excommunicatus vitandus esse Actor in judicio?

Respondeo cum communi, non posse, nisi tantum in causa sua excommunicationis, probando scilicet, se vel non esse excommunicatum, vel esse ab excommunicatione absolutum: In aliis autem causis omnino repellendus, ex cap. *Decernimus*, de sententia excommunicationis. Quod si Judex saecularis non eum repellat, potest ad id cogi a Judice Ecclesiastico, ad quem spectat efficere, ut leges Ecclesiasticae in Saeculari judicio non violentur; ut notat Pal. hic. Quamdiu tamen non repellitur, acta ejus valent, ex cap. *Pie*, de Except. in 6. Quod si post sententiam latam talis exceptio opponatur, impedit executionem, ut advertit Filliuc. cap. 7.

Hinc sequitur, quod si excommunicatus vitandus petat in judicio a

suo debitore id, quod sibi debetur, omnino repellendus sit; ut notat Con. dub. 2. Potest solum illud privatim petere, & debitor tenetur solvere, cum excommunicatus vitandus non privetur dominio rerum suarum; & quamvis ad hoc requiratur aliqua communicatio, ea tamen propter necessitatem excusantem est licita, ut diximus art. 2. Si tamen excommunicatus sit toleratus, potest quidem a Judice repellere, si constat de excommunicatione, non tamen tenetur repellere, nisi debitor contra illum excipiat, & id infra octo dies probet.

Rogabis; An possit excommunicatus vitandus esse in judicio Actor, saltem per Procuratorem?

Respondeo negative; quia qui per alium facit, per seipsum facere censetur; cum enim Procurator ageret nomine ipsius, consequenter ipse moraliter ageret.

V. Quæritur tertio; An possit excommunicatus vitandus esse in judicio Reus?

Respondeo, non posse esse reum voluntarium, seu reum, qui ex propria voluntate sistat se in judicio; nam sic compareret in proprium commodum, & favorem; ex Extravag. autem *Ad vitanda* nullus favor intelligitur factus excommunicato: Potest solum esse reus involuntarius, qui scilicet a parte, vel a Judice cogatur comparere; aliter ab excommunicatione commodum reportaret, ex cap. *Intelleximus*, de judiciis: Poterit tamen ad sui legitimam defensionem respondere objectis, testes, & instrumenta producere, Advocatum, Scribam, Procuratorem adhibere, & alia hujusmodi praestare, ut notat Con. loc. cit.: Quamvis enim aliqui cum Avil., & Hurt. putent, tantum per Procuratorem posse in judicio comparere ad se defendendum; probabilius tamen videtur, quod possit per se-

seipsum immediate comparere, & respondere; ut probant Bonac., & Con.

VI. Quæritur quarto; An valeant acta Tabellionis excommunicati vitandi?

Respondeo, Avil., Henr., Hurt. disp. 8. diff. 5. putare, quod non valeant; sicuti non valent acta Judicis Sæcularis. Verum Con. dub. 2., Pal. & Bonac. putant valere, & facere fidem, nisi a partibus excipiantur; tum quia nullo jure Tabellionis acta irritantur; tum etiam quia Tabellio non habet jurisdictionem, sicut Judex; unde nihil mirum, quod acta Judicis sint invalida, non Tabellionis. Adfunt Doctores citati, quod partes in foro conscientia non possint excipere contra talem Tabellionem, si conscientia excommunicationis illum ad scripturas conficiendas requisierunt: Si tamen Tabellio sit excommunicatus toleratus, quamvis peccet, etiam mortaliter, ut putat Escob., si se ingerat, eo quod semper possit opponi exceptio ex capite excommunicationis, poterit tamen licite ad petitionem partium scripturas, & instrumenta conficere, dummodo hujusmodi scripturæ ad sui valorem non necessario exigant opus Tabellionis, sed solum illo indigeant, ut per has probari possit conventio partium, ut notat Con. loc. cit. & Pal., nam scriptura, quæ ad valorem actus exigit esse a Tabellione, (ut est testamentum, sententia definitiva Judicis, & alia hujusmodi) non valet, si a Tabellione excommunicato etiam tolerato fiat; cum semper etiam opponi possit exceptio ex capite excommunicationis.

VII. Quæritur quinto; An possit excommunicatus esse in judicio Testis?

Respondeo, in causa fidei esse & validum, & licitum testimonium excommunicati, etiam vitandi, ex cap.

In fidei favorem, de hæreticis. In aliis vero causis testimonium tolerati est pariter validum, & licitum, si a partibus requiratur, & admittatur a Judice; quia permissum est fidelibus communicare cum ejusmodi excommunicatis in proprium commodum; poterit tamen & a Judice, & a partibus repelli; quia quamvis possint, non tenentur cum illo communicare.

Demum testimonium excommunicati vitandi illicitum est, ex cap. *Veniens 2. de testibus*. Est tamen validum, nisi excipiat, siquidem nullo jure invalidatur, ut docent Sayr., Con., Bonac. contra Hurt. disp. 8. diff. 6., & Vasq., qui putant esse invalidum, eo quod non sit fides illi necessario adhibenda, in quo consistit valor testimonii. Ad quod tamen Con., & Bonac. respondent, fidem illi adhibendam, nisi excipiat, & sic nisi excipiat, est validum.

VIII. Quæritur sexto; An possit excommunicatus esse in judicio Advocatus, & Procurator?

Respondeo, Advocatum, (& eadem est ratio de Procuratore) si sit toleratus, debere ab advocando abstinere, quia tenetur non communicare cum fidelibus; poterit tamen ab iis invitatus, & a Judice non repulsus officium suum exercere in favorem fidelium. Si tamen sit vitandus, repellendus est tam a Judice, quam a partibus; ut communiter docent cum Pal. punct. 14. Quod si non repellatur, acta ejus valent; quia nullo jure inveniuntur irrita, adeoque potest pro iis licite stipendium accipere, donec repellatur, aut excipiat.

IX. Quæritur septimo circa communicationem politicam; An excommunicatus possit eligi in Judicem, aut in aliud officium, & ministerium publicum, aut dignitatem assumi, puta in dignitatem Episcopi, Principis,

Pa-

Pastoris, aut in munus Curatoris, Tutoris, Procuratoris, Tabellionis, &c.?

Respondeo, ad dignitatem, & munus, quæ non ferunt annexam jurisdictionem neque Ecclesiasticam, neque temporalem, verbi gratia, ad gradum Doctoratus, ad munus Tabellionis, Procuratoris, Tutoris, etiam excommunicatum vitandum posse valide assumi; cum nullo jure ea irritentur: Illicite tamen assumeretur non solum excommunicatus vitandus, cum quo non licet communicare, sed etiam toleratus, quia iis indignus est; & quia indecens est in dignitate, & publico ministerio constitui alienum a communione fidelium: Unde Con. dub. 2. putat esse id grave peccatum, nisi excusaret necessitas, aut magna utilitas Reipublicæ, quæ speraretur: Præsertim quia ejus acta sunt invalida, si excipiat, ut diximus. Ad dignitatem vero Ecclesiasticam habentem jurisdictionem, puta ad Episcopatum, invalide eligitur excommunicatus, ex cap. *Venerabilem, de election.* Dubium tamen est inter Doctores, An invalide etiam assumatur ad dignitatem sæcularem, quæ fert secum jurisdictionem, puta ad dignitatem Judicis, Prætoris, Principis?

Docent, invalide assumi ad quodcumque officium habens jurisdictionem excommunicatum, etiam toleratum, Bonac. punct. 4. Avil., Ugolin., Reginald., Con., Sayr.: At Suar. disp. 16., Filliuc., & alii docent, invalide tantum assumi ad officium habens jurisdictionem Ecclesiasticam, non vero sæcularem. Ratio Bonac. est, quia prohibito uno, prohibitum pariter censetur id, per quod ad illud pervenitur, ex leg. *Oratio ff. de Sponsalibus*: atqui excommunicato prohibitum est actus dignitatis etiam sæcularis exercere; ergo prohibitum videtur ad dignitatem illam pervenire, per quam

ad actus prohibitos posset descendere; Quod etiam insinuat in cap. *Venerabilem, de election.* Suar. vero suam sententiam probat, quia nullus textus irritat ipso facto collationem dignitatis, cui est annexa *jurisdictio* sæcularis, factam excommunicato; Immo experientia constat aliquam hujusmodi dignitatem acquiri ab excommunicato jure hæreditatis, & successionis, ut est Principatus; siquidem excommunicatio non privat jure successionis: ergo si potest excommunicatus in tali dignitate succedere, poterit pariter ad illam valide eligi; quamvis illicite eligeretur, ex cap. *ultimo, de Clerico excommunicato ministrante*; quia dignitas illicite confertur ei, cui actiones talis dignitatis sunt prohibitæ. Utraque sententia est probabilis, sed probabilior videtur sententia Suar., quia in Cap. *Venerabilem* cit. solum dignitas Ecclesiastica habens jurisdictionem videtur irritari; Quamvis nemo neget, posse a Pontifice sciente excommunicationem Titii valide illi Episcopatum, verbi gratia, conferri; Nec ullus neget, quod possit jure hæreditario acquiri ab excommunicato Officium sæculare habens annexam jurisdictionem, puta Principatum; esto non possit licite tales actus exercere.

X. Dubium hic est; An acta Tutoris excommunicati vitandi sint invalida? Nonnulli docent esse invalida; quia tutela est officium auctoritate publicum; acta autem ratione publici officii ab excommunicato vitando sunt invalida. Alii vero cum Filliuc. cap. 7. docent, esse valida, donec repellantur, ut diximus de actis Tabellionis. Et ratio est, quia acta ratione publici officii tunc sunt invalida, quoties officium non solum auctoritate, sed etiam est utilitate publicum; Officium autem Tutoris licet sit publicum auctoritate, at non utilitate; cum

Cum solum pupillis sit utilis; Et idem dicendum de Curatore, Procuratore, &c.

XI. Quæritur octavo; An contractus venditionis, emptionis, locationis, qui sunt ab excommunicato vitando, sint validi?

Respondeo cum Suar. disp. 15. sect. 8., Sayr., & aliis, contractus celebratos ab excommunicato vitando ratione publici officii, puta a Prelato (immo etiam a Tutore, aut Curatore, juxta multorum sententiam contra Filiuc.) esse invalidos. Ratio est, quia talis excommunicatus est suspensus ab officio, & beneficio, & consequenter caret jurisdictione; ergo contractus ab eo celebrati, tanquam a non habente jurisdictionem, sunt invalidi.

Confirmatur, quia excommunicatus vitandus privatur omni actu legitimo; ergo etiam legitimo contractu. Quod si contractus non sint celebrati ratione officii publici, sed privati, cum nullo jure irritentur, sunt validi. Et ideo contractus Matrimonii est validus; necnon Professio religiosa, ac donatio, & idem dicas de aliis contractibus.

XII. Quæritur demum; Quænam Rescripta annullent excommunicatio?

Respondeo cum Bonac., Pal. punct. 12, contra Navar., irrita solum esse rescripta Pontificia, & processus virtute illorum habitos, excepto casu excommunicationis, & appellationis. Ratio est, quia solum de rescriptis Pontificiis est sermo in can. 1. de rescriptis. ut notat Suar. disp. 12. Quare non irritantur rescripta Imperatoria, ac Regia, nec licentiæ aliorum Superiorum, puta licentiæ egrediendi domo, quam habet Monachus a suo Abbate; Etenim facultates istæ proprie loquendo non dicuntur rescripta. Annullantur autem rescripta etiam pro excommunicatis toleratis, ut communiter docent contra Archidiac.; quia per Extravag. *Ad vitanda* nullus favor factus est excommunicato tolerato.

Notat tamen hic Con. dub. 10. num. 87. cum Bonac., hunc effectum excommunicationis hoc tempore non magnipendi; quia in literis Apostolicis, quæ obtinentur, includi solet absolutio ab omnibus censuris ad hunc effectum, ut Rescripta, Privilegia, & Gratiæ Apostolicæ valeant; excepto casu excommunicationis ob hæresim, vel quod quis per annum in excommunicatione inforduerit, unde suspensionem hæresis incurrat.